

Láthatatlan pénz, látható bűnözés? A kriptovaluták megjelenése a gazdasági bűnözésben

Invisible money, visible crime?
The emergence of cryptocurrencies in economic crime

Nagy Gábor Bálint

Dr., legfőbb ügyész, megbízott egyetemi oktató
Legfőbb Ügyészség,
Pázmány Péter Katolikus Egyetem,
Jog- és Államtudományi Kar
lu@mku.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja a gazdasági bűnözés és a kriptovaluták közötti kapcsolat feltárása, különösen azzal összefüggésben, hogy a kriptoeszközök milyen szerepet játszhatnak a gazdasági bűncselekmények elkövetésében, illetve a bűnös úton szerzett vagyon hatóságok látóköréből történő kivonásában. A legfőbb hipotézis szerint a kriptovaluták nem csupán pénzügyi innovációként értelmezhetők, hanem a bűnözés területén új dimenziók megnyitására is képesek.

Módszertan: Az elemzés a kvalitatív kutatási módszert alkalmazva az ügyészség jogalkalmazási tapasztalataira és a Legfőbb Ügyészség kriptovalutákkal kapcsolatban lefolytatott célvizsgálatának megállapításaira épül.

Megállapítások: A tanulmány elsődleges megállapítása, hogy a kriptovaluták decentralizált, pseudo-anonim természete jelentős kockázatokat hordozhat: elősegítheti a gazdasági bűnözés terjedését, valamint hatással lehet a gazdasági bűncselekmények struktúrájára is. A kriptovalutákat jellemző anonimitás és a hozzájuk való könnyű hozzáférés akadályozza a bűnüldöző hatóságok hatékony fellépését, az elkövetők felderítését és felelősségre vonását. A kriptoeszközök emellett alkalmasak arra is, hogy a bűncselekményből származó vagyont a hatóságok elől kivonják.

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2025. 09. 25. Átdolgozás: 2025. 09. 29.
Elfogadás: 2025. 10. 01.

Érték: A tanulmány rámutat arra, hogy a technológia fejlődésének és a digitalizáció térnyerésének köszönhetően a gazdasági bűnözők eszköztára is bővült. A fehér galléros bűnözők számára különösebb problémát az sem jelent, hogy a globálisan tapasztalható, megváltozott körülményekhez alkalmazkodjanak, sőt azt a bűnelkövetés során az előnyükre használják fel. Az ügyészség jogalkalmazási tapasztalatai és a kriptovalutákkal kapcsolatban lefolytatott vizsgálata hozzájárulhat a bűnüldözési gyakorlat fejlesztéséhez.

Kulcsszavak: gazdasági bűnözés, kriptovaluták, digitalizáció, ügyészség

Abstract

Aim: The aim of this study is to explore the relationship between economic crime and cryptocurrencies, particularly with regard to the role that crypto assets can play in the commission of economic crimes and in removing illicitly obtained assets from the authorities' purview. The main hypothesis is that cryptocurrencies can be interpreted not only as a financial innovation, but also as a means of opening up new dimensions in the field of crime.

Methodology: The analysis is based on qualitative research methods, drawing on the law enforcement experience of the prosecution office and the findings of a targeted investigation conducted by the Prosecutor General's Office into cryptocurrencies.

Findings: The primary finding of the study is that the decentralized, pseudo-anonymous nature of cryptocurrencies can pose significant risks: it can facilitate the spread of economic crime and also affect the structure of economic crimes. The anonymity and easy access characteristic of cryptocurrencies hinder the effective action of law enforcement authorities in detecting and prosecuting perpetrators. Crypto assets are also suitable for withdrawing criminal proceeds from the authorities.

Value: The study highlights that, thanks to technological advances and the spread of digitalization, economic criminals now have a wider range of tools at their disposal. White-collar criminals have no particular problem adapting to the changed global circumstances; in fact, they use them to their advantage when committing crimes. The prosecution's experience in applying the law and its investigation into cryptocurrencies can contribute to the development of law enforcement practices.

Keywords: economic crime, cryptocurrencies, digitalization, prosecution

A gazdasági bűnözés aktuális tendenciái

A gazdasági bűnözés napjainkban a legösszetettebb bűnelkövetési formák közé tartozik, amely nemcsak vagyoni jellegű károkat képes okozni, hanem torzítja a gazdasági élet működési rendszerét és hosszú távon a jogállamiságba vetett hitet is megingatja. Alapvető jellemzője, hogy nem kizárólag az adott nemzet gazdaságára jelent veszélyt, hanem a gazdasági és pénzügyi rendszert globálisan is fenyegeti. E bűncselekmények tekintetében – hasonlóan egyéb büntendő magatartásokhoz – az összбűnözést tekintve tendenciaszerűen megjelenő módon elmondható, hogy meglehetősen gyakori a határokon átvívelő, akár több országot is érintő elkövetés, mivel a бűnözők számára ma már egyáltalán nem jelent különösebb gondot, hogy gyorsan és a lehető legkevesebb nyom hátrahagyásával lépják át az országhatárokat. Az országhatárok átlépése pedig nemcsak fizikálisan, hanem digitálisan is történhet, amely megkönnyíti az elkövetést és képes annak az eredményességét is fokozni. A gazdasági бűнözés nemzetközi jellegének erősödését tehát segítették azon globális és a бűнözésen is túlmutató jelenségek, mint például a digitalizáció térnyerése vagy az országhatárok elmosódása.

Fontos megemlíteni, hogy részben a nemzetközi jellegből, részben pedig az elkövetés összetettségéből következően a gazdasági бűncselekmények a legtöbb esetben több elkövető szervezett részvételét igénylik. Ennek okán a szervezett és a gazdasági бűнözés gyakorta összefonódik egymással, amelyek külön-külön is komoly társadalmi és gazdasági fenyegetést jelentenek, együttesen pedig az eddigiekben még nem tapasztalt kihívások elé állítják a jogalkotást és a jogalkalmazást egyaránt.

A gazdasági deliktumok értékelését tovább komplikálja, hogy az e бűncselekményeket kimerítő magatartások rendkívül sokfélék lehetnek, és gyakran kapcsolódnak hozzájuk más típusú бűncselekmények, mint például korrupciós, közbizalom elleni, vagy akár vagyon elleni deliktumok. A jogalkalmazás eredményességét érintően meg kell említeni, hogy a gazdasági бűncselekmények miatt indult büntetőeljárások során nem elegendő csupán a büntető jogszabályok kifogástalan ismerete, hanem közgazdaságtani vagy akár számviteli jártasságra is szükség van az ilyen típusú büntetőügyekben eljáró nyomozóknak, ügyészeknek, bírácoknak. Fontos szempont továbbá az is, hogy a digitalizáció – az országhatárok elmosódása mellett – az elkövetők számára az online térben egyszerűbbé teszi az anonimitást, valamint a бűнös úton szerzett vagyon leplezését.

A digitális tér folyamatos bővülésével párhuzamosan tehát a gazdasági бűнözés eszköztára is szélesedett. Különösen aggasztó, hogy a technológiai fejlődés nyomán létrejött új pénzügyi eszközök az eredeti céljukkal ellentétben

fokozottan alkalmassá váltak a gazdasági bűncselekmények leleplezésére és a bűncselekmény útján szerzett vagyon kimentésére. Ennek az egyik legmarkánsabb példájaként említhető meg a kriptovaluták megjelenése és gyors elterjedése. A kriptovaluták egyre gyakrabban hozhatók összefüggésbe pénzmosással, gazdasági bűncselekményekkel, vagy biztosítják a szervezett bűnözés anyagi hátterét, ezért e kétarcú pénzügyi eszközök büntetőjogi szempontból is kiemelt figyelmet érdemelnek.

A költségvetési csalás jogalkalmazói tapasztalatai az ügyészség szemszögéből

A gazdasági bűncselekmények körén belül a költségvetési csalás tipikusan előforduló deliktumnak tekinthető, amely különösen érzékenyen érinti az állami költségvetést és az államháztartás egyensúlyát. Ennek okán a mindenkori legfőbb ügyész az országgyűlési beszámolójában rendszerint külön is ismerteti a költségvetési csalások elkövetésének aktuális alakulását.

A 2023. év statisztikai adatait tekintve a regisztrált bűncselekményeket érintően a költségvetési csalások vonatkozásában elmondható, hogy kisebb mértékű csökkenés volt tapasztalható.¹ A csökkenés azonban nem jelentette automatikusan, hogy a költségvetést károsító bűncselekmények miatt indult büntető-eljárásokkal kapcsolatos feladatok, így az ügyészségi munkateher is csökkent volna. Ennek egyik oka, hogy egyre gyakoribbak az összetett, több tagállamot érintő és jellemzően bünszervezetben megvalósított költségvetési csalások miatt indult büntetőeljárások. Ezekben a büntetőügyekben nem ritka az sem, hogy a vagyoni hátrány összege eléri a százmilliós vagy akár a milliárdos összegű mértéket. Az ilyen típusú ügyek komplikáltsága a bizonyítás során is megmutatkozik, amely rendszerint többféle, időigényes eljárási cselekményeket és a jogsegélyek különböző formáinak egyidejű alkalmazását teszi szükségessé a felderítés és a nyomozás vizsgálati szakaszában egyaránt.

Külön kiemelendő, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvénybe (Be.) iktatott, és 2023 januárjától alkalmazandó új külön eljárást, az úgynevezett kiegészítő pótmagánvádas eljárást a feltételek fennállása esetén alkalmazni kell a költségvetési csalások esetében is, mivel a közhatalom gyakorlásával vagy közvagyon kezelésével kapcsolatos kiemelt bűncselekmények között

¹ Az ügyészségi statisztikai adatok szerint 2021-ben 1175, 2022-ben 1189, míg 2023-ban 1041 költségvetési csalás bűncselekményt regisztráltak. B/8995. A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2023. évi tevékenységéről. A 19. oldalon található 1a. táblázat statisztikai adatai alapján (URL1).

a jogalkotó külön nevesítette a költségvetést károsító bűncselekményeket is. A 2023. évi ügyészségi jogalkalmazói tapasztalatok azt mutatták, hogy már az új jogintézmény bevezetésének évében is a kiemelt bűncselekmények jelentős hányadát a költségvetést károsító bűncselekmények képezték.

Ami a költségvetési csalás elkövetési módszereit illeti, az ügyészségi tapasztalatok azt mutatják, hogy a bevételi oldalon visszatérően előforduló elkövetési módszerek állandósulni látszanak. Így a szervezett bűnelkövetés körében továbbra is gyakorta megfigyelhető technika az átalvállalkozók, vagyis az úgynevezett „bukócégek” alkalmazása. Ezen elkövetési módszer különösen a nagy humán erőforrást igénylő szolgáltatások területén népszerű, elsősorban a vagyonvédelem és takarítás területén működő cégek kerülnek el ezzel a foglalkoztatottakra eső járulékok megfizetését. Míg az általános forgalmi adó fizetési kötelezettségüket a „bukócégek” által kiállított valótlan számlák alapján csökkentik. Ennek, a már „hagyományosnak” tekinthető módszernek megjelent egy továbbfejlesztett változata is, amikor az elkövetők munkaerő-kölcsönzésnek álcázzák a foglalkoztatást, és a lepleződés elkerülése érdekében a munkavállalók egy részét bejelentik az adóhatóság felé.

Szintén a bevételi oldalt érintő elkövetési forma az általános forgalmi adóval való visszaélés, amelynek tipikus technikája a körhintacsálás, vagy az „eltűnő kereskedő” alkalmazása, de az egyszerű adóelhallgatás, vagy a klasszikus módszerekkel működtetett számlagárak is több büntetőügy alapját képezték. Ezekhez képest a ritkábban felderített cselekménytípusok közé tartozik a „cégtemető-szolgáltatás”, amikor az elkövetők veszteségesen működő, adótartozással terhelt cégeket vásárolnak meg egymástól, ilyen módon kimentve a vagyont az adóvégrehajtás alól.

A költségvetési csalás kiadási oldalára áttérve, az egyik legtipikusabb elkövetési forma a támogatott beruházások túlárazása, amely módszerrel a jogszerűen igényelhetőnél magasabb összegű támogatás folyósítását kezdeményezik az elkövetők. Ezekben a büntetőügyekben az indokolatlanul magas költségek elszámolása érdekében valótlan számlákat állítanak ki.

A költségvetést károsító, illetve a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásokban az ügyészség kiemelt célja a pénzügyi-vagyonjogi sérelem reparálása. Ennek érvényesítése egyrészt vagyoni jogokat korlátozó kényszerintézkedések alkalmazásával és a vagyon állam javára történő elvonásával történik, másrészt az elkövető önkéntes teljesítésén alapuló eszközök, elsősorban az egyezségkötés keretében előírt megtérítési kötelezettség alkalmazásával valósul meg. A pénzügyi-vagyonjogi sérelem reparálása terheli együttműködés hiányában azonban megnehezül abban az esetben, ha a bűncselekményből származó vagyont kriptovaluták segítségével mentik ki. Ezen

utóbbira már most is találunk példákat, a jövőben pedig alappal számíthatunk a kriptovaluták használatának növekedésére.²

A kriptovaluta mint (illegális) pénzügyi eszköz megjelenése és térhódítása

A kriptovaluták az utóbbi években váltak igazán elterjedté, amelyek közül első és egyben a legszélesebb körben ismertté a Bitcoin vált. Napjainkban azonban szignifikánsan növekszik az egyes alternatív kriptovaluták, az Altcoinok népszerűsége is. A kriptoeszközök kriptovaluta-tőzsdéken keresztül is egyre inkább hozzáférhetőek, kereskedési volumenük a nagy piaci volatilitás ellenére jelentősen megnőtt az elmúlt években. Potenciális felhasználási lehetőségeik új eszköztípusok bevezetésével is bővültek: a nem-pénzalapú digitális tokenek (vagyis az NFT-k) egyedülálló művészeti alkotásként³ jelentős értéket képviselhetnek, egyes esetekben kizárólag pénzmossási célból hozzák létre őket. A decentralizált fizetési rendszerek (az úgynevezett DeFi) használata is növekszik, ezek lényegében hagyományos pénzügyi szolgáltatások sorát nyújtják, csak kriptoeszközök vonatkozásában (Eurojust & EJCEN, 2025). A kriptoeszközök széles körben elfogadottá válásával párhuzamosan megfigyelhető egyes bűncselekmények átalakulása, valamint új deliktumok létrejötte.⁴ A kriptovalutákhoz kapcsolódó bűncselekmények alapvetően két csoportra oszthatók, mely szerint a kriptovaluta az első esetben a bűncselekmény elkövetési tárgya, míg a második esetkörben a bűnös vagyon tárolására szolgál (Polt, 2021).

Az elmúlt években a kriptovalutákkal kapcsolatos uniós jogalkotási folyamatok középpontjában a tranzakciók nyomon követhetősége, a pénzmossa vagy terrorizmus-finanszírozás céljára való felhasználás megelőzése állt. Ehhez kapcsolódóan, a blokklánc-technológia alapú fizetőeszközök elterjedésének hatására égetően szükségessé vált egy, a kriptoeszközök piacára vonatkozó uniós jogi instrumentum megalkotása is. Az átfogó uniós szabályozásban mérőföldkőnek

2 B/8995. A legfőbb ügyész országgyűlési beszámolója az ügyészség 2023. évi tevékenységéről (URL1).

3 Az NFT-k ugyanis olyan nem helyettesíthető tokenek, amelyek képzőművészeti alkotásokat is reprezentálhatnak. Így például egy közösségi médiába feltöltött fotókból készült montázst egy online aukció keretében 69,3 millió amerikai dollár értékű kriptovalutáért értékesítettek (Mezei, 2022).

4 A 2025. évi LXVII. törvény a kriptoeszközzel visszaélésre és a jogosulatlan kriptoeszköz-átváltási szolgáltatás nyújtására külön tényállásokat állapított meg, amely új tényállások 2025. július 1. napjától hatályosak. Az új tényállások célja azon szolgáltatók kiszűrése, akik jogosulatlanul végeznek kriptoeszköz-átváltási tevékenységet. Fontos kiemelni, hogy míg a kriptoeszközzel visszaélés a pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni, addig a jogosulatlan kriptoeszköz-átváltási szolgáltatás nyújtása bűncselekmény a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekményeket magába foglaló fejezetben nyert szabályozást a Btk.-ban.

számít az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a kriptoeszközök piacairól szóló 2023/1114 rendelete (MiCA rendelet), amely 2024. december 30. napján lépett hatályba. A MiCA rendelet alapvető célkitűzése a még nem szabályozott kriptoeszközök kibocsátóira és szolgáltatókra vonatkozó egységes szabályok megteremtése volt ([URL2](#)).

Az uniós jog alkalmazásában a virtuális fizetőeszköz fogalmát az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 irányelve a következőképpen határozta meg: *„digitális értékmegjelenítés, amelyet nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsát ki vagy garántál, nem feltétlenül kapcsolódik rendeleti pénzekhez, és nem rendelkezik rendeleti pénz vagy pénz jogi státuszával, de természetes vagy jogi személyek elfogadják csereértékként, valamint elektronikusan átutalható, tárolható és lehet vele elektronikusan kereskedni.”*⁵ Ezen irányelv alapján határozza meg a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (Pmt.) is a virtuális fizetőeszköz fogalmát.⁶ A kriptovaluták egyik legáltalánosabb jellemzője és egyben a legmarkánsabb különbség a „hagyományos” pénzügyi eszközökhöz képest, hogy kibocsátásukról nem egy központi hatóság, egy jegybank gondoskodik, míg működésük alapját az úgynevezett blokklánc-technológia, valamint egy decentralizált peer-to-peer hálózat képezi. A blokklánc egyik fő jellemzője, hogy anonimitást biztosít, ami az illegális felhasználás szempontjából is rendkívül vonzó lehet (Eurojust & EJCN, 2025).

A kriptovaluták tehát a pénzeszközök mozgatójának pszeudo-anonim és viszonylag gyors módját teszik lehetővé globális szinten, amellett hogy könnyen megvásárolhatók és eladhatók a különböző platformokon. A pszeudo-anonimitás értelmében a felhasználók nem teljesen névtelenek, de közvetlenül nem is azonosíthatók, hiszen a tranzakciók során egy kriptopénztárca címe jelenik meg. Fontos azonban kiemelni, hogy bár nem azonosítható közvetlenül ki áll egy tranzakció mögött, azonban azt látni lehet, hogy milyen címek között mozgott a pénz, és minden tranzakció nyilvános, illetve visszakövethető a blokkláncon. A kriptovaluták kétarcúsága tehát azt jelenti, hogy az elmúlt években befektetési megoldássá, fizetési megoldássá és különböző új pénzügyi konstrukciók alapjává váltak, ugyanakkor egyre szélesebb körben alkalmazzák például dark netes pénzügyi tranzakciók, pénzmosás vagy terrorizmus finanszírozása során is (Polt, 2021).

5 Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 irányelve 1. cikk 2. d) pontja.

6 A Pmt. 3. § 47. pontja alapján virtuális fizetőeszköz: *„digitális értékmegjelenítés, amelyet nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsát ki, illetve garántál; nem rendelkezik törvényes fizetőeszköz jogi státuszával; elektronikusan tárolható, csereértékként elfogadott, így különösen elektronikusan átadható, illetve elektronikus kereskedelemre alkalmas.”*

A kriptovaluták bűnelkövetők által történő felhasználása amiatt is egyre gyakoribb, mert a belépési korlátok alacsonyak: a felhasználóknak csupán egy internetkapcsolattal rendelkező eszközzel kell rendelkezniük, valamint mélyebb informatikai ismeret nélkül is könnyen elsajátíthatók az egyes mechanizmusok és folyamatok. Mindezen jellemzőknek köszönhetően a kriptovaluták használata az utóbbi években a bűncselekmények szélesebb spektrumán, így a gazdasági bűncselekmények körében is érzékelhetővé vált. Azzal kapcsolatban nem áll rendelkezésre adat, hogy a jogellenes célból végzett kriptoeszköz-tranzakciók az összes tranzakcióhoz képest milyen arányt képviselnek. Az viszont egyértelműen látható a büntetőügyekből is, hogy a vagyongeneráló bűncselekmények elkövetői egyre növekvő számban és volumenben konvertálják a hagyományos fiat valutákban megszerzett vagyont kriptoeszközökre, nő a bűnelkövetők által eleve kriptovalutában megszerzett vagyon nagysága, valamint a pénzmosók tevékenységének is immár első számú támogatói a virtuális valuták, a kriptotőzsdék, kriptobróker és -mixer szolgáltatók.

Kriptovalutákkal kapcsolatban lefolytatott ügyészségi célvizsgálat legfontosabb megállapításai

A Legfőbb Ügyészség 2021-ben célvizsgálatot folytatott le az elektronikus pénz és a virtuális fizetőeszközök lefoglalása, illetve zár alá vétele gyakorlatára kiterjedően. A vizsgálat foglalkozott azzal, hogy milyen büntetőügyekben került sor elektronikus pénz vagy kriptovaluta lefoglalására vagy zár alá vételére, és e kényszerintézkedések elrendelése és végrehajtása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően történt-e. A vizsgálat fontos részét képezte továbbá annak értékelése is, hogy a nyomozó hatóság a bűncselekményből származó vagyon felkutatásakor milyen intézkedéseket tesz – ha egyáltalán erre sor kerül – az esetlegesen elektronikusan létező vagy virtuális vagyon felderítése érdekében.

Arra vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat, hogy a bűnelkövetési célú kriptovaluta-használatból milyen arányú és értékű tranzakciókkal részesednek a gazdálkodás rendjét sértő és a költségvetést károsító bűncselekmények, illetve a pénzmosás. A célvizsgálat eredményeként azonban összesen hét olyan büntetőügyet sikerült azonosítani, amelyekben kriptovaluta lefoglalására került sor. E hét ügyből kettő költségvetési csalás, másik kettő kábítószer-kereskedelem, egy pénzmosás, egy csalás, illetve egy lopás miatt indult. Mindkét költségvetési csalás büntette miatt indult büntetőügyben a virtuális fizetőeszköz-tárcában található kriptovalutát lefoglalták, és a nyomozó hatóság kezelésében álló virtuális fizetőeszköz-címekre utalták. A nyomozó hatóság valamennyi esetben

olyan művelet végrehajtásával gondoskodott a kriptovaluta lefoglalásáról, amely megakadályozta a kriptovaluta feletti rendelkezést, a fizetésre használt elektronikus adat felhasználását. A lefoglalás jogcíme minden esetben vagyonekobbzás biztosítása volt.

A vizsgálat többek között arra is kiterjedt, hogy a Be., illetve az egyéb rendelkezések biztosítják-e a megfelelő jogi keretet. A Be. kapcsán ugyanis a jogalkotó kiemelt célként tűzte ki a bűncselekményből eredő vagyon hatékonyabb elkobzását. Éppen ezért a Be. kötelezettségként rója az ügyészségre és a nyomozó hatóságra egyaránt, hogy a büntetőeljárás során minden szükséges intézkedést megtegyenek az elkobozható, vagy a vagyonekobbzás alá eső dolog vagy vagyon felderítése és biztosítása érdekében.⁷ A pénzforgalmi viszonyok fejlődéséhez igazodva a Be. megteremtette továbbá az elektronikus, illetve virtuális formában létező vagyon lefoglalásának kifejezett törvényi lehetőségét azzal, hogy a lefoglalás lehetséges tárgyai közé beemelte az elektronikus pénzt, az elektronikus adat körében pedig kiegészítő szabályozást vezetett be a fizetésre használt elektronikus adatra vonatkozóan.⁸

A vizsgálat egyértelmű megállapítása szerint a jogi keretek megfelelőek annak ellenére is, hogy a szabályozás nem minden részletkérdésre tér ki. A felmerülő és a jogszabályok által le nem fedett problémákra, kérdésekre a gyakorlat adott választ, ezen esetekkel az egyes szervezetek saját kriptovaluta-lefoglalási útmutatói is foglalkoznak. Ilyen útmutatót a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Kiberbűnözés Elleni Főosztálya is fejlesztett, majd a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a 2022–2023. években a rendőrséggel, a Legfőbb Ügyészséggel és az Igazságügyi Minisztériummal együttműködve dolgozott ki egy másik, saját útmutatót, amelyet NAV elnöki körlevél formájában bocsátottak ki.

A vizsgálat megállapításai nyomán a Legfőbb Ügyészség azt az általános és rendszerszintű problémát azonosította a bűncselekményből eredő vagyon visszaszerzése körében, hogy a vagyongeneráló bűncselekmények miatti eljárásokban a nyomozó hatóságok – elenyésző kivételtől eltekintve – kizárólag abban az esetben intézkedtek a virtuális vagyonelemek felkutatására, amennyiben annak használatára, birtoklására adat merült fel. A vizsgált vagyongeneráló bűncselekmények miatt indult ügyek (630 darab) mindössze 1,1%-ában került sor kriptovaluta lefoglalására. Ez még azon körülménnyel együtt értékelve is rendkívül alacsony arány volt, hogy az ügyek egy részében valóban nem volt reális esélye annak, hogy az elkövetők vagy más személyek vagyonekobbzás alá vonható virtuális vagyonnal rendelkezzenek.

7 Be. 353. § (1) bekezdése.

8 Be. 308. § (3) bekezdése, 311. § (1) bekezdésének d) pontja és 315. § (2) bekezdése.

Ezen a nyomozó hatósági gyakorlaton ezért változtatni volt szükséges. A Legfőbb Ügyészség azt a feladatot határozta meg az alsóbb szintű ügyészségek számára, hogy a vizsgálat irányítása során követeljék meg a nyomozó hatóságoktól azt, hogy a vagyongeneráló bűncselekmények miatt folytatott nyomozások során a hatósági nyilvántartásokból és a hitelintézetektől történő adatkéréseken túlmenően keressék meg a magyarországi kriptovaluta-váltó és pénztárca-szolgáltatókat, valamint tartsanak kutatást a terheltek lakó-, illetve tartózkodási helyein. A vagyoneklobzás alá eső, valamint sértettnek visszaszármaztatandó, illetve polgári jogi igény kielégítése céljából biztosítandó, virtuális formában létező vagyon felkutatására a nyomozó hatóságoknak tehát el kellett kezdeniük aktívan intézkedni nem csupán az ilyen vagyon esetleges létét jelző információ esetén, hanem minden olyan esetben, amikor elektronikus pénz/virtuális valuta birtoklása észszerűen feltételezhető, de legalábbis nem zárható ki. E feltételezés megalapozásához a nyomozó hatóságoknak értékelniük kell a bűncselekmény sajátosságait és az elkövető személyi körülményeit, valamint a hasonló ügyek tapasztalatait is. Mindennek nyomán növekedésnek indult azon ügyek száma, amelyekben eredményesen került a kriptovaluta felkutatásra és lefoglalásra.

A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények miatt indult ügyekben jellemzően nem merül fel kriptoeszköz érintettsége, mivel ezek tárgyai a hatályos szabályozás értelmében pénzügyi eszközök. A büntető törvény a jogosulatlan pénzügyi tevékenység bűncselekményének tárgyai között nem sorolja fel a kriptoeszköz-szolgáltatást, amelyet a 2024. június 30. napjától hatályos szabályozás értelmében pénzügyi intézmény és befektetési szolgáltató is végezheti.⁹

A költségvetési csalás miatt indult ügyekben a kriptovaluták vagyonvisszaszerzési célú lefoglalása vagy zár alá vétele általában a pénzben kifejezett vagyoneklobzás biztosítását szolgálja. E cselekmények egy nagy csoportja esetén az eredmény az a vagyonnövekmény, ami a be nem vallott, s így befizetésre nem kerülő pénzt, a költségvetés oldaláról az elmaradt vagyoni előnyt jelenti. Ilyen módon az állam e vagyoni igényének reparálása a büntetőeljárásban a pénzben kifejezett vagyoneklobzás keretei között, a bűncselekmény útján gazdagodó személy akár legálisan szerzett vagyonelemekre is kimondható vagyoneklobzást biztosító kényszerintézkedések útján lehetséges. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a vagyonfelderítés nem csupán az analóg vagyonelemekre, de a virtuális vagyonra, így a kriptovalutákra is kiterjed, jellemzően a Magyarországon azonosítható szolgáltatók megkeresésével, célzott kutatás végzésével.

A vagyongeneráló bűncselekményekből származó profit eredetének elfedése a bűnözők szolgáltatások egész sorát és számtalan variációját használják,

9 Hpt. 7. § (3) bekezdés; Bszt. 6/A. §.

a megszerzett vagyon nagyságától és formájától függően. A bűnszervezetek gyakran saját pénzmosó infrastruktúrájukat mozgósítják strómanokkal, pénzfutárokkal, kriptomixerekkel, azonban jó néhány bűnözői csoport kifejezetten e célból nyújtott professzionális pénzmosó szolgáltatásokat vesz igénybe úgynevezett matchmaker szolgáltatókon keresztül, akik összekötik az együttműködni kívánó bűnszervezeteket. A kriptoeszközökre elkövetett pénzmosás nagyrészt underground banki struktúrákon keresztül történik, úgynevezett swapping szolgáltatók igénybevételével, a kriptoeszközök stabilitását (például átváltás stablecoinokra) és biztonságos voltát (például átváltás privacy coinokra) garantálandó.

A kriptoeszközökre irányuló vagyonfelderítés saját kezelésű (self-hosted) kriptovaluta esetében kutatás, lefoglalt digitális eszközök átvizsgálása alkalmával történik, míg a szolgáltató által kezelt kriptoeszközök esetében csaknem kivétel nélkül külföldi szolgáltatóhoz kell fordulni az eszköz beazonosítása és biztosítása céljából. A bűnözés és ezen belül is a pénzmosás globalizálódása miatt lassan általánossá válik, hogy az ügyekben nemzetközi csatornákat kell igénybe vennie a nyomozó hatóságoknak, ügyészségeknek, a kriptoeszköz útjának megismerése, vagyoneklobzás alá vonása vagy sértetti reparáció érdekében. Ez általában a külföldi szolgáltató közvetlen megkeresését jelenti. A nemzetközi, az európai uniós és nemzeti szabályozások egységességének hiánya miatt gyakran adódnak nehézségek, például harmadik országban bejegyzett, elérhetetlen vagy nem együttműködő szolgáltatók esetén. Ha a harmadik ország hatóságaival az igazságügyi együttműködés sem lehetséges, a vagyonvisszaszerzési törekvések eredménytelenek maradnak.

Erre a problémára a Be. 2024. március 1-jétől hatályos rendelkezése érdemi megoldást kínál azzal, hogy ha a zár alá vétel tárgya olyan követelés, amelyet fizetésre használt elektronikus adat értékében tartanak nyilván, és a zár alá vett vagyon feletti rendelkezési jog felfüggesztését érvényesíteni képes gazdálkodó szervezet megkeresésétől eredmény nem várható, vagy a megkeresés aránytalan nehézséggel járna, akkor a zár alá vétel végrehajtható olyan információs rendszerben végzett művelettel is, amely az érintettnek a követelés fölötti rendelkezési lehetőségét megakadályozza.¹⁰ Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy amennyiben a nyomozó hatóság birtokában vannak a szolgáltatónál kezelt eszközök jogosultjának megfelelő azonosítói, ezek használatával maga is megbízást adhat a szolgáltatónak a kriptovaluta hatósági tárcába küldésére. Több szolgáltató azonban készséggel együttműködik mind a közvetlen adatkérések teljesítésében, mind a vagyoni kényszerintézkedések végrehajtásában, és a nemzetközi igazságügyi együttműködés területén is találni pozitív példát (Legfőbb Ügyészség, 2021).

¹⁰ Be. 328. § (5) bekezdése.

Zárógondolatok

A Legfőbb Ügyészség által lefolytatott vizsgálat megállapításai nyomán egyértelműen látszik, hogy a kriptovalutákkal, különösen a lefoglalásukkal kapcsolatban az egységes és következetes jogalkalmazási gyakorlat kialakítása nélkülözhetetlen. Minderre nemcsak az ügyészség egyes szervezeti egységein belül van szükség, hanem a nyomozó hatóságok tekintetében is, ahogyan erre az érintett szervezetek a közös körlevél kibocsátásával is törekedtek. Ugyanis a gazdasági bűnözéssel és a kriptovaluták illegális felhasználásával kapcsolatban is elmondható, hogy folyamatos változás övezi mindkettőt, amelyet a bűnüldöző hatóságoknak és a jogalkotónak is figyelemmel kell kísérniük, és szükség esetén a megfelelő reakciókkal indokolt válaszolniuk. Ebből kifolyólag a Legfőbb Ügyészség célvizsgálatát is egy utóvizsgálat követte, amelynek eredményei várhatóan még 2025-ben elérhetők lesznek.

A bemutatott ügyészségi tapasztalatok alapján legfőbb megállapításként rögzíthető, hogy a kriptovaluták természete és jellemzői jelentős kockázatot jelentenek, és valamennyi vagyongeneráló bűncselekmény, így a gazdasági bűncselekmények elkövetése során is egyre gyakrabban jelennek meg; ez a jelenség a jövőben várhatóan még inkább fokozódni fog. Emellett a gazdasági bűnözők kiválóan alkalmazkodnak a technológiai fejlődés okozta változásokhoz, amelyek eredményeit – így a kriptovalutákat – felhasználják a bűncselekmények elkövetése során.

A bűnüldöző hatóságok oldaláról nézve: a jövőben kulcsfontosságú, hogy a kriptovaluták biztosításához, illetve a szükséges kompetenciák megszerzéséhez és fejlesztéséhez akár közös képzéseket is szervezzenek, oktató anyagokat állítsanak össze, továbbá ösztönözzék egységes nyomozási útmutatók elkészítését. Természetesen nem elegendő ezen a szinten lekövetni a változásokat, hanem a jogalkotásnak is lépést kell tartania, és a nemzetközi együttműködés fejlesztése ugyancsak elengedhetetlen. Mindez nemcsak jogi, hanem társadalmi érdek is, mivel a kripto eszközök bár kézzel nem fogható, „láthatatlan” pénzügyi eszközök, mégis „látható” károkat képesek okozni, ha törvénytelen módon történik a felhasználásuk.

Felhasznált irodalom

- Eurojust & European Judicial Cybercrime Network. (2025, March 8). *Crypto assets guide for judicial authorities* (pp. 18-22). Eurojust.
- Legfőbb Ügyészség (2021). *Összefoglaló jelentés „Az elektronikus pénz és a virtuális fizetőeszközök – köztük a kriptovaluták – lefoglalásának, illetve zár alá vételének komplex elemzése” témájú célvizsgálatról.*
- Mezei P. (2022). NFT-k a szerzői jog világában. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 16(126), 20-24.
- Polt P. (2021). A 21. század kihívásainak hatása a büntetőeljárásra – Kriptovaluták, azaz az új vagyoni értékek büntetőjogi kérdései. In Barabás, A. T. & Christán L. (Szerk.), *Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est* (pp. 419-427). Ludovika Egyetemi Kiadó.

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: Országgyűlési beszámolók. <https://ugyeszseg.hu/az-ugyeszsegrol/orszaggyulesi-beszamolok/>
- URL2: Összefoglaló: (EU) 2023/1114 rendelet a kriptoeszközök piacairól. <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/european-crypto-assets-regulation-mica.html>

Alkalmazott jogszabályok

2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól
2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról
2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról
2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 irányelve (2018. május 30.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról
- Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a kriptoeszközök piacairól szóló 2023/1114 rendelete

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Nagy G. B. (2025). Láthatatlan pénz, látható bűnözés? A kriptovaluták megjelenése a gazdasági bűnözésben. *Belügyi Szemle*, 73(11), 2209–2222. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i11.pp2209-2222>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Nagy Gábor Bálint, aki a lu@mku.hu e-mail címen érhető el.